

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
RAAD VAN ADVIES VOOR DE TONEELKUNST
Koloniënstraat 31
1000 BRUSSEL

Notulen van de vergadering van 9 mei 1985

Aanwezig : P. Jaspaert : voorzitter

H. Meert : ondervoorzitter

A. Goris, P. Thomas, B. Vander Plaetse,

J. Van de Velde, H. Uitterlinden, W. Groener,

P. Elen, K. IJserbijt : leden

L.T. Van Looij, Kabinetsadviseur

K. Looçkx, secretaris

F. Van der Taelen, inspecteur

Verontschuldigd : R. Verreth, E. E. Antonis : leden

R. Elsen, adviseur-hoofd van dienst

De vergadering vindt plaats in het Kasteel van Ham te Steenokkerzeel en duurt van 14 tot 18 uur.

I. MEDEDELINGEN

1) Uit verschillende telefoontjes en brieven is gebleken dat er indiscreties waren omtrent het advies 1985-1986. Nogmaals wordt aangedrongen op geheimhouding omdat de uiteindelijke goedkeuring door de leden van de Vlaamse Executieve zou kunnen in het gedrang komen wanneer zij zich door loslippigheid voor schut zien gezet.

De cijfertabel is slechts het sluitstuk van het advies en kan - volgens de voorzitter - niet apart van de tekst met het eindadvies in omloop komen.

2) Geïnteresseerd wordt dat een lid via politieke druk een advies van de R.A.T. zou willen gewijzigd zien. Dit is onaanvaardbaar t.o.v. de andere groepen.

3) Kabinetsnota met brief van Guido Fontijn waarin wordt verzocht om de vrijgekomen subsidie van het Brialmonttheater toe te kennen aan het B.K.T.

Advies aan Gemeenschapsminister Poma betreffende de erkenning en de subsidiëring van de beroepsgezelschappen voor het toneelseizoen 1985-1986

Het advies van de RAT over het seizoen 1985-86 werd eerst en vooral geconditioneerd door de al dan niet gewijzigde gegevens vanuit de gezelschappen die vorig jaar van de heer Minister het bericht kregen dat zij in het seizoen 1985-86 niet meer zouden betaald worden, tenzij zij de nodige maatregelen zouden nemen om het ondermaats blijven van hun gezelschap wat betreft en/of publiekswerving, en/of artistiek niveau, en/of management en dat die inspanningen door de RAT voor 15 januari 1985 positief zouden geëvalueerd worden. De leden van de RAT hadden de Minister ook voorgesteld de betrokken gezelschappen extra te volgen tijdens de eerste helft van het seizoen 1984-85.

De RAT heeft met alle gezelschappen minstens twee gesprekken gehad, hun dossiers aandachtig onderzocht en de beoordeling van het gezelschap vanuit het publiek, de critici en vanuit de zelf bijgewoonde voorstellingen en dan per 14 januari een eindadvies aan de Minister voorgelegd.

Volledigheidshalve herhalen wij hier de besluiten :

1. RVT: gunstig en behoud als B-gezelschap mits nieuwe evaluatie per 15 januari 1986.
2. ANTIGONE : gunstig mits onderbrengen in C-gezelschap en geen uitbreiding van gesubsidieerde ambten.
3. EWT-RANDSTADTHEATER : ongunstig omwille van zware schuldenlast en artistiek laag niveau.
4. MKT : ongunstig omwille van onvoldoende waarborgen op artistiek en financieel niveau.
5. VERTIKAAL : gunstig omwille van duidelijke profilering.
6. De KORRE : gunstig voor de ingediende plannen maar mits nieuwe evaluatie per 15 januari 1986, over realisatie van plan en impact op de publiekswerving.
7. BRIALMONTTHEATER : ongunstig in verband met dubbel gebruik binnen Brusselse context, zeer zwakke publieke respons en verdwijnen van jeugdtheateropdracht. Er wordt geadviseerd naar een samenvoeging van middelen en personeel te zoeken.
8. TENTAKEL : ongunstig in verband met het ontbreken van duidelijke gegevens over artistieke leiding.

In de daaropvolgende maanden en op vraag van de Minister zijn nog meerdere contacten geweest met vertegenwoordigers van MKT, EWT, Brialmont en Tentakel. Er werd ook heel wat tijd besteed aan inmiddels aangepaste dossiers van deze groepen met nieuwe gegevens en/of formules. Toch heeft de Raad gemeend zijn eerste advies te moeten handhaven omdat voor geen enkel van deze vier gezelschappen een duidelijke en afdoende repliek kon gevonden worden voor het door de Raad geformuleerd voorbehoud.

Het MKT kreeg in geen enkel van de overigens veel te laat ingediende begrotingen een grotere financiële waarborg van het Antwerps Stadsbestuur en de voorgelegde programmatie kon artistiek niet overtuigen. Na één jaar autonome werking dankzij de inbreng vanwege het Antwerps Stadsbestuur zal de Raad een eventuele aanvraag opnieuw bekijken.

Het EWT kon met alle nieuwe boekhoudkundige gegevens niets anders dan de zware schuldenlast staven en er was ook onvoldoende waarborg voor een artistieke heropleving.

BRIALMONT had in extremis nog een voorstel ingediend waarbij zij als autonome groep een personele samenwerking met het RVT voorstelden. Dit voorstel sluit volgens de RAT niet aan bij zijn uitgangspunt en gaf ook onvoldoende garanties voor realisatie.

TENTAKEL kon met zijn argumentatie de RAT niet overtuigen in verband met de realiseerbaarheid van het artistiek project. De dossiers van alle gezelschappen die zich voor subsidiëring binnen het decreet aandienden werden door de RAT in zeven vergaderingen onderzocht en geëvalueerd. Voor alle duidelijkheid vermelden wij nog dat dezelfde criteria als vorig jaar gehanteerd werden: het ingediende programma met bezetting en begroting, het door de gezelschappen zelf ingediende verslag over 1983-84 en de prestaties (aantallen en bezoekerjfers) van de eerste helft 1984-85, de communis opinio

over elk gezelschap (pers, publiek en leden van de RAT).

Bij de bespreking van het rendement werd ook stilgestaan bij het optimaal benutten van het spelerspotentieel.

Er werd ook duidelijk een relatie gelegd naar het oordeel dat vorig jaar door de RAT werd uitgesproken en naar het effect dat de RAT al dan niet heeft menen te kunnen vaststellen. Vooral eer het advies in detail te vermelden is het nodig de Minister te informeren over de algemene uitgangspunten die de RAT hanteerde bij het toekennen van de subsidiebedragen.

1. EXPERIMENTENPOT VERHOGEN

De RAT adviseert de Minister prioritair om dit jaar 10.000.000,- toe te voegen aan begrotingspost 33.12, de zogenaamde experimentenpot. Hierdoor wordt enerzijds het totaal bedrag van 20.000.000,- gerealiseerd zoals destijds door de Raad gevraagd en ook door de Minister ingediend. Gezien het zeer groot aantal aanvragen dat wij niet konden honoreren voor D-gezelschap en verwezen hebben naar de post 33.12 kon er maar iets zinvols gebeuren indien daar ook reëel geld ter beschikking is. Deze voorafname van 10.000.000,- op het theaterdecreet lijkt de RAT een vitale voorwaarde om de vernieuwing in het theaterlandschap de broodnodige levenskansen te geven zonder ze telkens te willen inkapselen in bestaande en erkende gezelschappen.

2. HET THEATERDECREET OPTIMAAL REALISEREN

a) A-B-C-gezelschappen

Sedert enkele jaren houdt de subsidiëring wel rekening met de gesubsidieerde ambten die voorzien zijn, maar het decreetair voorziene bedrag werkingskosten werd herhaaldelijk geamputeerd. Enerzijds werden de in het decreet voorziene percentages meer dan gehalveerd en anderzijds werd voor het berekeningsseizoen teruggegrepen naar 1979-80. Vorig jaar heeft de RAT een eerste maatregel genomen en de procenten met 5% verhoogd. Dit jaar wilde de RAT de toestand grotendeels rechtzetten wat een belangrijke aangroei van middelen voor alle A, B en C-gezelschappen betekent. De RAT beseft dat deze maatregel door sommigen als een onredelijke steun aan niet zo schitterend functionerende gezelschappen zal uitgelegd worden. Hij beseft de gegrondheid van deze kritiek maar vindt het prioritair dat geen enkel gezelschap naar de toekomst, onder geen voorwendsel, zich nog zal kunnen verschuilen achter een tekort aan redelijke en binnen het decreet voorziene werkingsmiddelen.

Volgend jaar wil de RAT dan ook scherper toezien op het artistiek rendement en het management van deze gezelschappen en de nodige maatregelen treffen mochten deze toegenomen middelen geen effect sorteren op het beleid en de prestaties van de betrokken gezelschappen.

b) D-gezelschappen

In dezelfde zoektocht naar een soort vitaal minimum aan middelen oordeelt de RAT het zinnig aan een normaal functionerend D-gezelschap een minimum van 5.000.000,- toe te kennen, ook al zouden ze dat op basis van hun beoordeling eventueel niet zo onmiddellijk verdienen. Op deze wijze vermijdt men het verdere verstarren en wegvijnen van D-gezelschappen. De RAT neemt zich voor volgend jaar prioritair in de sector van de D-groepen grondige wijzigingen met het oog op een duidelijke situatie door te voeren.

Met deze maatregelen én het vooraf nemen van de 10.000.000,- voor de experimentenpot heeft de RAT een belangrijke beslissing genomen die het subsidiebeleid van de Minister niet alleen een duidelijk profiel maar ook een effectieve uitvoering bezorgt.

3. BELEIDSMATIGE INGEPEN MET FINANCIËLE CONSEQUENTIES

In zijn adviezen heeft de RAT ook voor de eerste keer enkele gezelschappen van categorie veranderd. Om te vermijden dat een verandering van categorie automatisch als een blaam wordt uitgelegd beklemt de RAT dat dit ook kan betekenen dat men een gezelschap minder verplichtingen wil opleggen. Het kan uiteraard ook een bedoeling hebben een gezelschap voor een realistischer aanpak met minder middelen te doen kiezen.

Verder stelt de Raad voor het aantal gesubsidieerde ambten dat moet voorzien worden ten overstaan van het toegekende

subsidiebedrag door de gezelschappen zelf te laten vastleggen. Dit verhoogt enerzijds het realiteitsgehalte van dat aantal en anderzijds krijgen de gezelschappen een grotere verantwoordelijkheid in verband met uitbetaalde wedden en de duur van de contracten. De rentabiliteit van het toegekende bedrag moet bij een gezond management op die wijze kunnen verhoogd worden.

4. TOEKENNEN VAN EXTRA TOELAGEN VOOR VLAAMSE CREATIES

Aangezien de RAT besloten heeft het NVT niet meer te erkennen wenst hij toch dat middelen voorbehouden worden voor de Vlaamse dramaturgie. Daarom adviseert hij om een bedrag gelijk aan de subsidie 84-85 van het NVT (4.400.000,-) in uitvoering van art. 7 van het theaterdecreet met ingang van seizoen 1986-1987 te reserveren voor de creaties van vlaamse stukken en hij zal daar eerlang een reglement voor opstellen.

5. ALGEMENE BEOORDELINGSNORMEN

Alle gesprekken over de gezelschappen werden door de RAT afgerond met een waardeoordeel dat kan ondergebracht worden in de volgende rubrieken :

- aanpassing of aanmoediging
- behoud of status quo
- voorbehoud of sanctie
- rood (1985-86 : in principe laatste seizoen)

Voor alle duidelijkheid herhalen wij hier nog eens dat de beoordelingen moeten gerelateerd worden aan hetgeen vorig jaar als eindbeoordeling werd meegegeven en hetgeen als adres per 15 januari 1985 geformuleerd werd.

Wanneer een gezelschap vorig jaar ongunstig meekreeg en nu met behoud werd bedacht, wil dat dus zeggen dat betrokken gezelschap volgens de RAT nog steeds ongunstig werkt. Wat niet wil zeggen dat er na de sanctie die vorig jaar getroffen werd nu een nieuwe extra-sanctie wordt opgelegd, maar wel dat die sanctie dus blijft doorwerken (wie toen een ambt verloor, blijft het nu nog kwijt). Anderzijds is het duidelijk dat wie nu volgens de RAT slechter presteerde dan vorig seizoen, dus een voorbehoud kreeg, ook een sanctie meekrijgt.

6. SAMENVATTING VAN DE EVALUATIE VAN DE DECREETGROEPEN

Tijdens de vergaderingen van 28 en 29 maart, van 3, 15, 18, 24 en 29 april werden de dossiers voor 1985-1986 (en die opgevraagd waren tegen 15 maart) behandeld.

De RAT heeft geadviseerd om van de ingediende aanvragen de volgende dossiers waarin voor de D-categorie werd geselecteerd, onontvankelijk te verklaren voor erkenning :

- Eigentijds Podium, Antwerpen
- Paljas Produkties, Antwerpen
- Sjanteboetiek-Produkties, Oosterzele
- Mechels Jeugdteater, Mechelen
- Blauwe Maandag Compagnie, Antwerpen
- Teater Controverse, Gent
- De Sluipende Armoede, Gent
- STUC, Leuven
- Teater Tentog, Nijlen
- Theater AtZ, Kortrijk
- De Lokomotief, Antwerpen
- Stok, Antwerpen
- Het Gevolg, Turnhout

a) De RAT adviseert om KNS, KVS, NTG en KJT te erkennen als A-gezelschap :

KNS - Antwerpen

De RAT is ontgoocheld over een programmatie zonder eigen profiel. Het tweede plateau wordt gezien als een nutteloze dubbele. Geconstateerd wordt dat de betere acteurs al te weinig aan bod komen in de produkties. Na zijn ongunstige beoordeling van vorig jaar had de RAT vanwege de KNS-directie toch meer inspanningen verwacht.

In de eerste helft van 84/85 is er evenwel een gunstige evolutie qua publieksopkomst en produkties als *Antigone* en *Een Man voor Alle Geijden* zorgden ervoor dat de algemene indruk toch niet negatief is.

conclusie : behoud.

KVS - Brussel

Uit de beleidsnota blijkt dat men — ondanks het grote subsidiepakket — niet geneigd is om risico's te nemen met de programmatie. Waardering was er voor de prestaties van het gezelschap — telkens met Senne Rouffaer als regisseur — in *Driekonigenavond* en *Ieder zijn Waarheid*: toch moet gewezen worden op een onvoldoend en inadequaat gebruik van het aanwezige spelerspotentieel.

Bezwaar is er tegen het ontbreken van een begroting 85/86.
conclusie : behoud.

NTG - Gent

Bezwaar is er tegen het ontbreken van de begroting, beleidsnota en rolbezetting. De RAT maakt ook bedenkingen bij de geplande vermindering van het aantal voorstellingen. De programmatie is boeiend. Regie- en acteursprestaties zijn opvallend goed; klassiek en vernieuwend theater komen onder allerlei facetten aan bod.
conclusie : aanmoediging.

KJT - Antwerpen

Het KJT vervult getrouw zijn opdracht door het brengen van veelzijdig theater voor kinderen.
conclusie : aanpassing.

b) De RAT adviseert om het RVT en het MMT te erkennen als B-gezelschap :

RVT - Antwerpen

conclusie : behoud t.o.v. het advies van januari.

MMT - Mechelen

- brengt theater voor een breed en vast publiek en heeft een zeer hoog bedrijfsmatig rendement
- toch aanmerkingen over inteelt qua regieopdrachten en over een te consumptief theater.
- conclusie : behoud.

c) De RAT adviseert om te erkennen als C-gezelschap : Teater Antigone, Nieuw Ensemble Raamteater, Fakkelteater, Toneelgezelschap Ivonne Lex, T. Arena en ARCA/NET.

Antigone, Kortrijk

behoud t.o.v. advies van januari

Nieuw Ensemble Raamtheater, Antwerpen

- een succesvol gezelschap met een duidelijk profiel
- de RAT is van mening dat hen geen dienst wordt bewezen door hen de zwaardere B-verplichtingen op te leggen.
- conclusie : aanmoediging.

Fakkelteater, Antwerpen

- het eigen gezicht van het Fakkelteater wordt herkend in de programmatie.
- het gezelschap heeft een grote werkkraft maar dit kan tot overproduktie leiden met gevaar van kwaliteitsverlies (ETA - programmatie is niet geslaagd).
- doet grote investeringen qua mankracht, financies zonder dat de Fakkelen Meirprodukties tot nog toe eronder lijden.
- conclusie : aanmoediging.

Toneelgezelschap Ivonne Lex, Antwerpen

- in het kader van het pleidooi van TIL voor de B-erkenning ligt de verhouding thuis-tot reisvoorstellingen verkeerd.
- de RAT heeft waardering voor de werkkraft, organisatie en acteursprestaties van TIL.
- het gezelschap werd tot nog toe qua subsidiëring ondergewaardeerd en moet deze achterstand t.o.v. de andere C-gezelschappen stapsgewijs kunnen inlopen.
- conclusie : aanpassing.

ARCA/NET, Gent

- er is volgens de RAT een artistieke kloof tussen de verschillende Arca-produkties : naast kwaliteitsvoorstellingen zijn er ook zeer middelmatige produkties o.m. te wijten aan een onduidelijke programmatische.
- dikwijls worden er ook weinig toeschouwers genoteerd.
- conclusie : behoud.

d) De RAT adviseert om te erkennen als D-gezelschap : Ensemble/Bent, De Korre, Vertikaal, Malpertuis, Werkgroep voor Vormingstheater, Kollektief Internationale Nieuwe Scène, Mannen van den Dam, Speeltheater, BKT, Teater Stekelbees, De Zwarte Komedie, Het Trojaanse Paard, TIEDRIE, Limburgs Projekt Teater, Schooljeugdteater, Het Gezelschap van de Witte Kraai, Teater Poëzien.

Ensemble/BENT

- Heeft artistiek en programmatorisch ontgoocheld in 84/85.
- De programmatie 85/86 kondigt zich zwak en problematisch aan (hernemingen)
- Het gezelschap was te weinig produktief ondanks een subsidie van 10.750.000,- (weinig rendement)
- Er kan zeker niet ingegaan worden op de vraag naar een B-erkenning
- Een D-erkenning zal de produktiedwang verminderen.

conclusie : rood...

De Korre, Brugge

conclusie : behoud t.o.v. advies van januari.

Teater Vertikaal, Gent

conclusie : behoud (zie januari)

Teater Malpertuis, Tiel

- De RAT constateert dat de vorige extra subsidie-injectie niet tot een grotere artistieke impuls heeft geleid (minder produktief)

conclusie : behoud.

Werkgroep voor Vormingstheater, Zomergem

- Heeft een onduidelijke programmatie naar de toekomst.
- Het soort theater dat zij brengen is op de terugweg : minder voorstellingen, minder bezoekers, spreekt de jeugd niet meer aan.
- De groep heeft de geïnvesteerde subsidies niet waargemaakt.

conclusie : voorbehoud.

Kollektief Internationale Nieuwe Scène, Antwerpen

- Het gezelschap is wel degelijk een reizend gezelschap (tentproject) en de RAT had daarom eerder een B-aanvraag (i.p.v. D) verwacht.
- Toch neemt het de inrichting van een eigen zaal op zich (Zuiderpershuis).
- Het Kollektief INS heeft internationale uitstraling waarvoor het tot nog toe van overheidswege onvoldoende werd gewaardeerd.
- Toch bemerkings omtrent een matige productiviteit in Vlaanderen waar het tent-effect dreigt verloren te gaan.
- De RAT hoopt hier op nieuwe creatieve impulsen.

conclusie : aanpassing.

Mannen van den Dam, Mortsel

- De RAT stelt vast dat er een samenwerkingsverband is met het Gezelschap van de Witte Kraai en vraagt zich af of men best niet zou fuseren.
- Het gezelschap kreeg vorig jaar een verwittiging omtrent het niet halen van de door het decreet voorgeschreven 75 voorstellingen.
- De RAT gaat ervan uit dat het minimum aantal voorstellingen dit jaar gehaald wordt.
- De produktie HET PARK was volgens de meesten vrij interessant.

conclusie : behoud.

Het Speeltheater, Gent

- Is een goed functionerend reizend gezelschap met een te klein aantal medewerkers.
- Zou moeten kunnen uitbreiden.
- Door gebrek aan middelen lijkt het iets aan frisheid te hebben ingeboet.
- Vormt toch een zeer belangrijke bijdrage voor het kinder- en jeugdtheater.
- Ingaan op hun vraag om B-gezelschap te worden, zou hen al te zware verplichtingen doen ondergaan.

conclusie : aanmoediging.

BKT, Brussel

- De RAT stelt vragen omtrent het aantal voorstellingen en toeschouwers.
- Hij constateert dat het vele geïnvesteerde gemeenschapsgeld onvoldoende rendeert naar het publiek toe.
- Organisatie van het artistieke beleid en publiekswerving moeten duidelijk anders aangepakt worden.

conclusie : voorbehoud.

Teater Stekelbees, Gent

- De RAT waardeert hun werkkraft, de inzet van de acteurs en neemt akte van hun speciale plaats tussen de jeugdtheaters.
- Toch kan hij zich niet van de indruk ontdoen dat er stagnatie plaatsgrijpt, en dat Stekelbees blijkbaar over het hoogtepunt heen is.

conclusie : behoud.

De Zwarte Komedie, Antwerpen

- De RAT is het er over eens om niet in te gaan op de aanvraag tot C-erkenning.
- De produkties zijn eigenzinnig maar daarom niet steeds waardevol en vaak te mak in het genre.
- De RAT heeft ook bedenkingen bij de nogal onevenwichtige acteursprestaties.

conclusie : voorbehoud.

Het Trojaanse Paard, Brussel

- Het acteerpeil ligt beneden het aanvaardbare.
- Heel wat vragen omtrent het aantal voorstellingen, het aantal beroepsacteurs.
- Toch wordt gewezen op de inbreng van regisseur Jan Decorte.
- Het gezelschap moet nog een kans krijgen om zich te herpakken.

conclusie : rood.

TIEDRIE, Berchem

- De werking wordt, gelet op het aandeel van Tone Brulin, als interessant aangevoeld en gewaardeerd.
- Toch vragen omtrent het voldoende aantal voorstellingen.

conclusie : behoud

Nieuw Vlaams Teater (NVT), Antwerpen

- De RAT adviseert om het NVT voor 85-86 niet meer te erkennen en te subsidiëren.
- Hij heeft heel wat bedenkingen rond de profilering, rond zijn functie als laboratorium voor de Vlaamse dramaturgie.
- Hij is van oordeel dat de financiële situatie er onhoudbaar geworden is en dat verwachtingen en geboden kansen niet ingelost werden.

Limburgs Projekt Teater, Beringen

- Voorgesteld wordt om tegemoet te komen aan de gevraagde subsidie van hun minimale begroting.
- De jeugdprodukties krijgen krediet : specifiek voor jongeren tussen 14 en 16 jaar.
- Vrouwen in de professionele inbreng van Frank Van Erven.

conclusie : aanmoediging.

Schooljeugdteater, Sint-Genesius-Rode

- Werd vorig jaar erkend als D-gezelschap om het projectenbudget mede hierdoor te kunnen ontlasten.
- Er zijn blijkbaar geen verbeteringen gekomen (inteeft).
- Geen artistieke uitstraling, sluit niet aan bij de huidige tendensen in het kindertoneel.

conclusie : voorbehoud met hetzelfde subsidiebedrag hen nog een kans geven in de D-categorie.

Teater Poëzien, Gent

- Volgens de RAT is Poëzien geenszins op het niveau van een B- of C-gezelschap.
- Vorig jaar werd het erkend als D wegens zijn poëzie-karakter dat blijkbaar in 85/86 meer en meer achterwege blijft.
- Heel wat bedenkingen in de RAT omtrent hun stukken (visualisatie !), het is een diffuus, oppervlakkig allegaartje.

- Poëzien neemt blijkbaar teveel hooi op de vork wat vragen doet rijzen omtrent de ernst waarmee gewerkt wordt en de kwaliteit van hun produkties.
conclusie : voorbehoud.

Het Gezelschap van de Witte Kraai, Antwerpen

- De RAT heeft waardering voor hun produkties en adviseert D-erkenning.

7. VUISTREGEL VOOR DE SUBSIDIERING

De beoordelingen werden als volgt in cijfers omgezet :

- aanmoediging en aanpassing: hier werd telkens individueel bekeken en een bedrag van 500.000,- tot 1.000.000,- extra bijgegeven nadat de indexverhogingen van 6% op de lonen 1984-85 uiteraard ook toegekend werden.
- behoud: deze gezelschappen kregen de indexverhoging van 6% op de gesubsidieerde loonpost van 1984-85 of wat de D-gezelschappen betreft op hun totale subsidie 1984-85.
- voorbehoud of sanctie: deze groepen krijgen in eerste instantie geen indexaanpassing en eventueel een bijkomende financiële maatregel.

8. SPECIALE GEVALLEN

- *ANTIGONE* (advies: categorie C zonder toename van middelen); hier werd dus alleen 6% index op de wedde toegekend maar geen verhoging van werkmiddelen naar 30% als nu gebruikelijk voor de C-categorie.
- *ENSEMBLE/BENT* (advies: rood en categorie D); dit negatief oordeel wordt vertaald in een inlevering van 1.750.000,-. Het gezelschap heeft in de D-categorie heel wat

minder verplichtingen en bepaalt zelf verdeling tussen wedden en werkmiddelen.

- *POEZIEN* (voorbehoud) — *SCHOOLJEUGDTHEATER* (voorbehoud) en *HTP* (rood) worden alle drie behouden op het bedrag van vorig jaar en niet opgetrokken naar de minimumdrempel van 5.000.000,-.
- *WITTE KRAAI* (D-gezelschap). Dit nieuw-erkend D-gezelschap krijgt de minimumdrempel van 5.000.000,-. Weliswaar moeten zij afzien van de 1.650.000,- die hen via de experimentenpot reeds toegekend was.
- *BKT* (voorbehoud) krijgt een extra sanctie daar dit gezelschap het lopende seizoen blijkbaar de gunstige verwachtingen die de RAT vorig jaar had niet heeft kunnen inlossen.
- *LPT* (aanmoediging): Hoewel dit gezelschap gunstig beoordeeld wordt, werd toch de 5.000.000,- niet toegekend, maar wel 4.400.000,- die het gezelschap in zijn realistische begroting zelf voorzien had.
- *T. ARENA*: aangezien deze groep op dit ogenblik als enige een aanvraag heeft gedaan om het musicaltheater in ons land verder te zetten en dit na het beëindigen van de activiteiten van ARENA per 31 juli 1985 heeft de RAT een subsidie van 25 miljoen en C-erkenning geadviseerd met het oog op de voortzetting van de musicaltraditie in Vlaanderen. Uitdrukkelijk werd gesteld dat een evaluatie volgt per 1.12.1985.

De Secretaris,

De Voorzitter,

K. LOOCKX

P. JASPAERT

Advies 85/86 art. 32.75	quotering 84/5-85/6 *	totaal 1984/1985	weddesubsidie 1983/1984	weddesubsidie 1984/1985	index 6% wedde 84/85	werkingst. 17,5-22-30% wedde 83/84	extra bedrag	nominatieve toelage 85/86 = totaal	
A									
KNS	O	B	38.556.300	33.887.438	33.857.457	2.031.447	5.930.302	-	41.819.206
KVS	N	B	40.697.900	33.044.331	36.264.397	2.175.864	5.957.758	-	44.398.019
NTG	G	A	42.095.400	34.249.393	37.969.490	2.278.159	5.993.644	500.000	46.741.303
KJT	N	A	38.341.200	32.517.648	34.617.672	2.077.060	5.690.588	500.000	42.885.320
175.843.848									
B									
RVT	R	B.j.	25.252.600	21.494.943	21.495.016	1.289.701	4.728.887	-	27.513.604
MMT	G	B	33.360.700	26.558.643	29.698.666	1.781.920	5.842.901	-	37.323.487
64.837.091									
C									
Antigone	R	B.j.	20.834.900	18.330.311	18.330.366	1.099.822	(2.504.534)**	-	21.934.722
NE-PT	G	A	10.750.000	-	10.750.000	645.000	3.225.000	500.000	15.120.000
Fakkel	O	A	22.779.700	18.940.635	18.940.653	1.136.439	5.682.190	500.000	26.250.282
TIL	N	A	10.449.600	8.498.803	8.992.804	539.568	2.549.641	1.000.000	13.082.013
ARCA/NET	N	B	19.063.300	15.537.467	16.569.501	994.170	4.661.240	-	22.224.911
T. ARENA	nieuw	-	-	-	-	-	-	-	25.000.000
123.620.928									
D									
Ensemble/Bent	G	R	10.750.000	-	-	-	-	-	9.000.000
Korre	R	B.j.	3.900.000	-	-	234.000	-	-	5.000.000
Vertikaal	R	B.j.	3.500.000	-	-	210.000	-	-	5.000.000
Malpertuis	G	B	6.000.000	-	-	360.000	-	-	6.360.000
Vormingstheater	G	V	5.700.000	-	-	-	-	-	5.700.000
Kollektief INS	G	A	11.500.000	-	-	690.000	-	1.000	13.190.000
Mannen v.d. Dam	O	B	8.000.000	-	-	480.000	-	-	8.480.000
Speeltheater	G	A	4.710.000	-	-	286.600	-	1.000.000	5.992.600
BKT	G	V	12.000.000	-	-	-	-	-	11.000.000
Stekelbees	G	B	4.870.000	-	-	282.200	-	-	5.162.000
Zwarte Komedie	G	V	5.220.000	-	-	-	-	-	5.220.000
HTP	O	R	4.000.000	-	-	-	-	-	4.000.000
Tiedrie	G	B	4.300.000	-	-	258.000	-	-	5.000.000
LPT	N	A	700.000	-	-	42.000	-	-	4.400.000
SUT	N	V	1.300.000	-	-	-	-	-	1.300.000
Witte Kraai	nieuw	-	-	-	-	-	-	-	5.000.000
Poëzien	G	V	3.000.000	-	-	-	-	-	3.000.000
102.804.800									
467.106.667									

* O = ongunstig

N = neutraal

G = gunstig

R = rood

A = aanmoediging/aanpassing

B = behoud of status quo

B.j. = behoud t.o.v. advies januari 85

V = voorbehoud of sanctie

** werkingstoelage Antigone 84-85

- De R.A.T. heeft ook bedenkingen bij de nogal onevenwichtige acteursprestaties.

Conclusie : voorbehoud.

Het Trojaanse Paard, Brussel

- Het acteerpeil ligt beneden het aanvaardbare.
- Heel wat vragen omtrent het aantal voorstellingen, het aantal beroepsacteurs.
- Toch wordt gewezen op de inbreng van regisseur Jan Decorte.
- Het gezelschap moet nog een kans krijgen om zich te herpakken.

Conclusie : rood.

TIEDRIE, Berchem

- De werking wordt, gelet op het aandeel van Tone Brulin, als interessant aanvoeld en gewaardeerd.
- Toch vragen omtrent het voldoende aantal voorstellingen.

Conclusie : behoud.

Nieuw Vlaams Teater (NVT), Antwerpen

- De R.A.T. adviseert om het NVT voor 85-86 niet meer te erkennen en te subsidiëren.
- Hij heeft heel wat bedenkingen rond de profilering, rond zijn functie als laboratorium voor de Vlaamse dramaturgie.
- Hij is van oordeel dat de financiële situatie er onhoudbaar geworden is en dat verwachtingen en geboden kansen niet ingelost werden.

Limburgs Projekt Teater, Beringen

- Voorgesteld wordt om tegemoet te komen aan de gevraagde subsidie van hun minimale begroting.
- De jeugdproducties krijgen krediet : specifiek voor jongeren tussen 14 en 16 jaar.
- Vertrouwen in de professionele inbreng van Frank Van Erven.

Conclusie : aanmoediging.

Schooljeugdteater, Sint-Genesius-Rode

- Werd vorig jaar erkend als D-gezelschap om het projectenbudget mede hierdoor te kunnen ontlasten.
- Er zijn blijkbaar geen verbeteringen gekomen (inteelt).
- Geen artistieke uitstraling, sluit niet aan bij de huidige tendensen in het kindertoneel.

Conclusie : voorbehoud

met hetzelfde subsidiebedrag hen nog een kans geven in de D-categorie.

KOMEDIE & KINDERTIJD

In *Kleur is alles* verkent Jan Decorte het grensgebied tussen het grappige en het komische, stelt Klaas Tindemans. Een 'vermakelijke en belangrijke voorstelling' wordt getoetst aan de denkbeelden van Freud.

"Hij heet Alfons of Gustaaf of François (Francis...) Hij heeft een probleem. Hij wil een schilderij maken — dat weet hij zeker — maar heeft geen doek, geen penselen, geen verf. En geen onderwerp. Hij leeft samen met een goedmenende vriend/vrouw/vriend, die hem graag (te graag) wil helpen. Af en toe springt een buurmeisje binnen. Soms blijft ze iets te lang. Met gevolg. De tijd is nu of 'twintig jaar later'." (uit de perstekst van HTP)

Wat velen — critici en publiek — aan het theater van Jan Decorte ergert is zijn bewust diletantisme: waarom werkt hij altijd met zulke middelmatige acteurs, waarom kiest hij voor zo'n verbrokkelde zeggings, voor zo'n wankele decors, waarom presenteert hij zijn diefstalsetjes uit kunst- en theatergeschiedenis zo graag als originele vondsten? In *Kleur is alles* — na vele jaren nog eens een zelfgeschreven tekst, maar in niets verwant aan zijn morbide ernst uit *Kosmika* en *Ambrosio* — blijkt gedeeltelijk de irrelevantie van zo'n vragen. Enerzijds door criteria als professioneel acteervermogen ernstig te relativiseren, anderzijds doordat Decorte steeds opnieuw een thematiek weet zichtbaar te maken die fascineert, die nog niet ontgonnen intellectuele en andere bronnen bij de toeschouwer aanboort. In *Torquato Tasso* en *Mythologies* had Jan Decorte het, althans in mijn ogen, over de verhouding kunstenaar-samenleving-geschiedenis, in *Anatomie* werkte hij rond speelbaarheid en geweld. Met excuses voor het ontbreken van nuances.

Aan de creatie van *Kleur is alles* ging, vanuit HTP, een bescheiden campagne — persconferentie, interviews, e.d. — vooraf waarin Jan Decorte officieel afscheid nam van het margetheater en complexloos aankondigde van nu af aan de mensen aan het lachen te willen brengen. *Kleur is alles* zou een komedie 'pur sang'

worden 'die het de maker toelaat zich op een genietbare en invoelbare wijze vrolijk te maken over een aantal — zij het uitzichtloze — tijdverschijnselen zonder zich in zijn angsten en bange voorgevoelens te wentelen' (uit de perstekst). *Kleur is alles* is inderdaad dé komedie geworden, en naar mijn weten een uniek stuk in die mate dat het op een zeldzaam heldere manier het komische als zodanig in het theater poogt bloot te leggen. *Kleur is alles* is 'alleen maar' een komedie over de komedie, over bewuste en onbewuste mechanismen die een theaterpubliek aan het lachen (kunnen) brengen. In *Der Witz und seine Beziehungen zum Unbewussten* analyseert Sigmund Freud precies deze processen — waarom is iets geestig? welke remmingen worden er opgeheven? — in de psycho-sociale werkelijkheid. Dit boekje blijkt de leidraad bij uitsteking te zijn om de komische esbatteringen bij Jan Decorte — die overigens niet nieuw zijn, alleen leken ze vroeger misplaatst of per ongeluk terechtgekomen in de voorstelling — van commentaar te voorzien.

Ik heb minder behoefte om over de voorstelling als zodanig uit te wijden: de tekst is namelijk de voorstelling. De esthetiek van decor en spel is niet zo grondig gewijzigd als sommige beschouwingen vooraf konden doen vermoeden: de gedepsychologiseerde dictie is even prominent aanwezig als voordien en de scheefgetrokken meubels en wanden zijn, in vergelijking met b.v. *Mythologies* evenmin fundamenteel veranderd. Jan Decorte is op scène dezelfde Jan Decorte als op café, enkel in schijn lustelozier of naïever, Karin Peeters blijft moeite hebben om soepelheid te koppelen aan de rigiditeit die het reproductieve karakter van het theater (telkens weer 'spelen') nu eenmaal vereist en Sigrid Vinks is verrassend inventief, verrassend zelfstandig ook in haar rol, die haar onbeholpen stileringen uit met name *Anatomie* zonder meer doen vergeten. Nee, hét verschil met wat

HTP zelf omschrijft als resp. de repertoriële fase en de fase van de 'poëtisering van de actie', is dat er niet meer als zodanig gewerkt wordt vanuit een betrokkenheid met een tekst of een thema, maar op een stijl. Stijl, niet als een relatief toevallige vormgeving aan de oppervlakte, maar als een psychisch-esthetisch proces. Geen gevalstudie — zoals Freud over Schreber of Anna O. schreef — maar bedenkingen bij een abstract gebeuren, nl. de werking van het komische in het theater.

Freud hanteert een nogal streng onderscheid tussen het grappig-geestige ('der Witz') en het komische ('das Komische'). Een grap ontstaat in een relatie tussen drie subjecten: diegene die de grap vertelt, diegene over wie of ten koste van wie de grap gaat, en de toehoorder. Een komisch effect daarentegen ontstaat tussen twee personen, of tussen een persoon en een object: eerste en derde persoon (verteller en toehoorder) vallen samen. Psychoanalytisch heeft dit zijn weerklag op het proces waarmee onbewuste inhouden — in eerste instantie verdrongen lusten, al dan niet seksueel — via het voorbewuste, talige kader, in bewuste uitspraken gevat worden en aan de oppervlakte verschijnen. De grap vertoont in dit opzicht de meeste gelijkenis met de droom, doordat deze de logica van het bewustzijn vervangt door de logica van de lust, die de remmingen opheft en zich ontladend in het lachen. Het verschil is wel dat de grap eigen wetmatigheden ontwikkelt — de techniek van de grap, vaak verwant aan sofismen — terwijl de droom, zelfs het gedeelte ervan dat we ons bewust herinneren, zich telkens daaraan onttrekt. De wetmatigheid blijft opgesloten in het onbewuste, we hebben nooit controle over hoe een droom zijn verhaal vertelt. Waar dus een grap een communicatieproces met afloop en al veronderstelt — een slechte grap kan hersteld worden, een andere communicatie- of lustfunctie krijgen — is een